

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quid sit Scriptura Sacra?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

hæc vocum diversitas harmoniam confundit, sed
 mire servat, & eleganter concinnat; imò ex vo-
 catione varietate concors discordia modulata con-
 statur, sicut in Evangelicæ veritatis & doctrinæ con-
 sistentia, licet varietas sint Doctorum & Prædicato-
 rum lingua, unus tamen est fidei, & veritatis
 Spiritus; idèque licet sub variis & dispersis
 linguis Spiritus Sanctus apparuerit, unicus tamen
 in supra singulos sedet.

Ab hac doctrinæ concordia omnes aliæ sectæ
 longissimè recedunt: Plus (inquit Tertullianus
 lib. 2. de anima cap. 2.) diversitatis inveniens inter
 Philosophos, quam societatis, cum & in ipsa socie-
 tate diversitas deprehendatur. In eadem civitate
 Atheniensis, alii alia, & diversi diversa senserunt.
 Epicuræ Divinam Providentiam negarunt, Stoi-
 cæ assererunt. Aristippus in voluptate corporis
 summum bonum collocavit. Anthesenes in vir-
 tute animi constituit. Imò Augustinus 19. de ci-
 vitate cap. 1. refert ex Marco Varrone ducentas
 octoginta de summo bono sententias. Item alii
 unum mundum adstruebant, alii plures, alii innu-
 merabiles, ut non immerito illa urbs, Babylon,
 hæc confusio, poterit appellari, in qua nihil
 haberetur firmum, sed omnia contrariis inter se
 erroribus distraherentur.

Nec minori discordiâ, & sententiarum, seu
 errorum contrarietate, inter se dividuntur hæ-
 retici, ut in antiquis notatur Irenæus lib. 1. cap.
 1. Tertullianus lib. de præscript. cap. 42. Atha-
 naseus Epist. ad Liberium, & Epiphanius hæresi-
 4. In recentibus autem notum est quam multæ
 hæreses ex hæresi Lutheri pullulaverint. & quam
 parum coherentem loquantur in multis. Omitto
 innumeras Calvinistarum discordias, quas Feu-
 ardentius, libro cui titulus est idiomate Gallico,
Entre mangeries des Ministres, fuisse descripsit. Tan-
 tum dicam, non mirum esse quod à se invi-
 cem illi dissentiant, qui cum semetipsis pacem &
 concordiam habere nequeunt. Cocleus enim in
 opere inscripto, *Lutherus septiceps*, varias Lu-
 theri à seipso dissensiones & contradictiones in
 omnibus fere fidei capitibus refert; & in solo Eu-
 charistiæ articulo triginta sex à Gasparo Saxone
 in tabula contra Lutherum notatæ sunt; ut certè
 cum spiritu virginis, ad instar Babylonicæ turris
 edificatorum, actum fuisse, evidenter appareat.
 Coccius viginti quatuor antilogias Calvinii re-
 fert; & Nicolaus Romeus in libro qui inscribitur,
Calvinus effigies, spectaculo 9. & 10. quorum
 titulus, *Calvinus sibi discolor*, ostendit librum
 institutionum Calvinii esse centonem contradi-
 ctionum; & numerat viginti primarias, & plus-
 quam sexcentas consecutivas. Addit Andreas Du-
 vallius, Doctor Sorbonicus, in Tractatu de fide,
 quæst. 1. Calvinii institutiones nunquam fuisse
 reculas, quin pleraque, & quidem maximi mo-
 menti, vel ab ipso cum viveret, vel à Ministris
 post ejus mortem, mutata sint, ut in articulo de
 causa peccati: in prioribus quippe editionibus,
 clarè & distinctè Deum peccatorum, non tan-
 tum secundum substantiam, sed etiam secundum
 malitiam & deformitatem, authorem statuit; in
 posterioribus verò, etsi rem ipsam retineat, mol-
 lioribus tamen verbis, & aliquo pacto ambiguis,
 ad evadendum utitur.

Ratio autem hujus inconstantie est, quia hære-
 sis non in divino spiritu, sed in humano fundatur,
 qui variis & inconstans est, nec semper sibi co-
 heret. Unde egregie Dionys. cap. 14. de divin.
 nomin. Vera sapientia est à multis opinionibus

convertens, & ad unam veram, & uniformem congre-
 gans cognitionem, & uno unitivo lumine complens.
 Quæ verba exponens D. Thomas ibidem lect. 4.
 subdit: Illi qui cogitant veritatem, conveniunt in
 una sententia: Sed illi qui ignorant, dividuntur per
 varios errores. Variæ enim sunt mendacii falsita-
 tisque semitæ, cum una tantum sit via, quæ ad ve-
 ritatis & sapientie palatium ducit, & ut egregie
 Tertullianus ait: Hæc est veritatis integritas, & quæ
 ei debetur disciplina plenitudo, & equalitas timoris, &
 fides obsequii, non mutare sententiam, non variare in-
 dicium.

DISPUTATIO II.

De Scriptura, & Traditione.

Explicato objecto fidei, agendum est de re-
 gulis quibus illud infalibiliter proponi-
 tur, ex quibus duæ sunt inanimatæ, quæ
 sensum suum viva voce explicare non possunt,
 nempe Scriptura & Traditio, de quibus in hæc
 disputatione breviter differemus: tres verò ani-
 matæ & doquentes, nimirum Ecclesia, Summus
 Pontifex, & Concilium, de quibus paulo fufius
 agemus in sequentibus.

ARTICULUS PRIMUS.

Verum Scriptura Sacra sit infallibilis
regula fidei.

Priusquam resolvamus hæc quæstionem,
 pauca de Scriptura Sacra, ejusque dignitate,
 utilitate, divisione, nec non de variis ejus ver-
 sionibus, præmittenda esse censuimus. De qua-
 druplici autem ejus sensu egimus in disputatione
 præxiali ad totam Theologiam, art. 9. ad quem
 locum Lectorem remittimus.

S. I.

Quid sit Scriptura Sacra.

Scriptura Sacra nomine intelligitur Scriptura,
 instinctu & motione Spiritus Sancti scripta,
 non modo sensum, sed etiam verba dictantis,
 juxta illud 2. Petri 1. Omnis Prophetia Scriptura
 propria interpretatione non fit. Non enim volun-
 tate humanâ allata est aliquando prophetia, sed
 Spiritu Sancto inspirati locuti sunt Sancti Dei
 homines. Et 2. ad Timoth. 3. Omnis Scriptura
 divinitus inspirata, utilis est ad docendum. Ur-
 de per hoc differt Scriptura Sacra, à definitioni-
 bus Conciliorum, vel Summorum Pontificum,
 quod ista dictantur quidem à Spiritu Sancto
 quoad sensum, quando sunt definitiones de re-
 bus fidei, non tamen quoad verba; Scriptura ve-
 rò Sacra, quoad utrumque, à Spiritu Sancto di-
 ctata est. Quare frequenter legimus in Scriptura,
 Prophetas testari Dominum fuisse ad illos locu-
 tum: Isaiæ 5. Hæc dicit Dominus exercituum:
 Jonæ 1. Factum est verbum Domini ad Ionam,
 & Jeremiæ 36. interrogantibus primatibus He-
 bræorum, quomodo ex Jeremiæ ore Baruch de-
 scripsisset sermones illos, respondit: Ex ore suo
 loquebatur quasi legens ad me omnes sermones
 istos

illos, & ego scribebam in volumine, atramento. Hinc etiam Psal. 44. lingua Sacri Scriptoris appellatur *calamus scribe velociter scribentis*, quia nimirum, sicut lingua non eloquitur, & calamus non scribit, nisi verba prius in mente loquentis aut scribentis concepta, & ab ea suggesta & dictata: sic verba ipsa quae scribuntur à Scriptori Canonico, dictantur à Spiritu Sancto. Hinc demum Gregorius lib. 3. Epist. 40. *Quid est (inquit) Scriptura, nisi quaedam Epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? Et in proemio Moralium: Ipse ergo haec scripsit, quae haec scribenda dicitur.*

2. Aliqui tamen existimant non omnia & singula Scripturae verba dictari specialiter à Spiritu Sancto, sed cum de rebus sensui notis & familiaribus sermo est, permitti ut Scriptor Canonicus ea verbis suis scribat, cum speciali tamen assistentia Spiritus Sancti, ut nihil falsum aut indecens loquatur. Ita docent Sixtus Senensis lib. 8. Bibliothecae haeresi 12. Melchior Cano lib. 2. de locis cap. 18. Andreas Vega lib. 15. in Trident. cap. 17. Bellarminus lib. 1. de verbo Dei cap. 15. Andreas Duvalius hic quæst. 1. de objecto fidei, Gravina lib. 4. de verbo Dei scripto contro. 1. art. 2. & alii. Ratio etiam id suadet, nam in divinis Scripturis multa res & verba continentur, quae Scriptoribus Sacris naturaliter nota & manifesta fuerunt, ut cum v. g. Apostolus scripsit in suis Epistolis: *Lucas est mecum solus, Trophimum reliqui infirmum, salutant vos tales &c.* Ergo non fuit opus ut Spiritus Sanctus propositiones illas, aut verba hæc materialia, ad eas vel similes exprimendas necessaria, in mentibus Scriptorum efformaret. Nam sicut in necessariis Deus deesse non solet, ita nec in superfluis redundare: superfluum autem fuisse de novo infundere supernaturaliter, quod jam naturali notitia satis cognitum atque perspectum Sacris Scriptoribus erat.

Adde quod Author Ecclesiastici, in prologo, veniam petit, si alicubi in verborum compositione deficiat: quod etiam facit Author libri 2. Machabæorum cap. 15. in fine: ex quo non leve argumentum sursum, Spiritum Sanctum omnia & singula verba Sacris illis Scriptoribus non suppediaste, sed permisisse, ut aliqua verbis suis, suoque stylo scriberent.

§. II.

De nominibus & elogiis, quibus Scriptura Sacra communiter insignitur.

Variis solet nominibus Scriptura Sacra insigniri. In primis per excellentiam Scriptura appellatur: tum quia ea penè sola digna est quae legatur aut scribatur; tum etiam, quia ea sola spiritu Dei conscripta est. Item vocatur antonomastice *Biblia*, id est libri, quia omne genus librorum humanorum, omnesque eorum Bibliothecas, longè superat sacrum volumen, quo omnis utriusque testamenti continetur Scriptura. Dicitur insuper *verbum* seu *eloquium Dei*, quia Deus per illam, tanquam per oraculum certissimum, nos alloquitur, mentem suam aperit, & de suarum promissionum infallibilitate certos nos reddit. Nuncupatur etiam *testamentum Dei*, duplici ratione. Prima, quòd quemadmodum testamentum certa est scripta, in qua declaratur ultima voluntas hominis; sic in Sacra Scriptura continetur ultima Dei voluntas, & lex quam

A Deus vult ab hominibus servari. Secunda, quòd testamentum est, quo bonorum deseritur hereditas, intercedente testatoris morte, quæ contingente, cum esset antea clausum & obsignatum, aperitur: sic enim per libros sacros deseritur nobis hereditas cælestis, & Christi morte in ea confirmamur, iisque apertis, legimus in eis nos esse Dei heredes, ac cohæredes Christi, si cum eo sustineamus, ejusque mandata observemus. Demum Scripturae, *libri sancti* appellantur, 1. Machab. 12. *Habentes solatio libros sanctos*, non solum propter sanctitatem Authorum, qui omnes, excepto Salomone, creduntur Sancti; sed etiam & multò magis propter sanctificationem, quam animis legentium, per modum objecti ingenerant, vel quia nullum ne levissimum quidem errorem aut mendacium admittunt.

Varia etiam leguntur apud Sanctos Patres Scripturae Sacrae elogia, quibus ejus dignitatem & utilitatem mirum in modum commendant: Augustinus enim lib. 2. de doctrina Christiana hæc scribit: *Quantum minor est auri, argenti, vestisque copia, quam de Aegypto secum Hebraei populus abstulit; præ divinis, quos postea Hierosolyma, maxime sub Salomone consecutus est; tanta est cuncta scientia, etiam utilis, collecta de libris gentium, si divinarum Scripturarum scientiæ comparentur. Nam quidquid homo extra didicerit, sinuorum est, ibi damnatur; & cum ibi quisque invenerit omnia, quæ utiliter alibi didicit, multò abundantius inveniet ea, quæ nunquam omnino alibi, sed in illarum tantummodo Scripturarum mirabili altitudine, & mirabili humilitate discuntur. Nihil in illis est (sicut Hieronymus) quod non luceat, & splendore suo mundum illuminet, ut etiam quæ parva putantur, Spiritus Sancti fulgeant maiestate. Et in prologo super Psalmos: In Scriptura (inquit) habet infans quid lætetur; puer quid laudet, Adolescentens quid corrigat, juvenis quid sequatur, senior quid præceat. Hinc discant famina pudicitiam, populi inveniant pietatem, vidua iudicem, pauperes protectorem, advena custodiam. Hic Reges invenient quid audiant, Iudices quid timeant. Hæc tristem consolatur, lætum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, & omnibus apta medicamenta tribuit. In Scriptura (ait Hugo Victorinus) quidquid docetur, veritas; quidquid præcipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas est. Nam Deus est veritas sine fallacia, bonitas sine malitia, felicitas sine miseria. Meritò etiam D. Basilius Scripturam officinam instructissimam comparat, quæ omnia & omnis generis pharmaca quibusve morbis suppediat: ita nimirum ut ex ea Ecclesia, dum tempora erant Martyrum, hauserit constantiam suam & fortitudinem; dum tempora Doctorum, sapientiæ lumina, flumina eloquentiæ; dum tempora hereticorum, fidei firmamenta, errorum everfionem; in prosperis ex ea didicerit humilitatem & modestiam; in adversis magnanimitatem; in tempore fervorem & diligentiam. Præclare etiam S. Gregorius, explicans illud Job, *Habet argentum venarum suarum principium: Argentum (inquit) est eloquii vel sapientiæ claritas; vena Sacra Scriptura: ac si aperte dicat: Qui ad veræ prædicationis verba se præparat, necesse est ut carnarum origines à sacris paginis sumat; ut omne quod loquitur, ad divinæ auctoritatis fundamentum revocet, atque in eo edificium locutionis suæ firmet. Demum in libro de speculo Monachorum plura habentur Scripturae Sacrae elogia: illa enim dicitur**